

Jaroslav Petr - Anskarův dar

Dvojice sluncí pomalu klesala k hrotům ledových štítů tyčících se na obzoru jako hradba ohraničující tento svět. Větší ze sluncí, krvavě rudý Waanghael, se pomalu dostávalo do stínu svého menšího bratra, oslnivě bílého Diigpy, jenž zazářil jako limový klenot, než jeho svět ztlumily červánky.

Anskar nevzhlížel k obloze. Vlekl se pomalu a s námahou. Konec křivé větve, která mu sloužila jako berle, tupě narážel na dohledka ošlapanou dlažbu ulice. Na chvíli se zastavil na malém náměstí, aby popadl dech do svých chatrných plic, prolezlých cizopasnými červy. Na veřejích chrámu tam visely za jazyk přibité hlavy těch, kteří se chtěli postavit rgjalovi Brytohtovi, neomezenému pánu planiny Asgor. O oči a uši, které odsouzencům podle starobylého zvyku zaživa uřízli a nacpali do úst, se teď rvali mrchožraví ptáci.

Anskar se vzepřel o berli a pokračoval dál svou klopotnou chůzí. Z boční uličky proti němu s vyceněnými zuby vyrazilo olezlé psisko. Belhavý poutník se po něm ani nepodíval.

Pes se sám zarazil uprostřed svého výpadu a scvakl žluté, prořídle zuby za povislými pysky. Pak se pozpátku vytratil do narůstajícího šera. Když to zpozorovaly děti hrající si společně s podsvinčaty ve splascích na okraji ulice, nechaly povykování a stáhly se do hloučku, zády opřeny o kamenné stěny domu. Ticho rušily jen údery Anskarovy berle a vepři ryjící se dále nerušeně v páchnoucí břečce. Anskar minul vyděšený chumel a pozvolna se od něj vzdaloval. Kámen velký jako pěst, který vylétl z čísi ruky, zasáhl Anskara mezi lopatky. Všichni slyšeli jeho náraz do mrzákových zad, ale chromý stařec se ani nepohnul a bez jediného ohlédnutí se táhl dál.

Vývěsní štít hospody visel zplihle v pachu cibule, špatného piva, potu a moči, který se táhl na ulici dokořán otevřenými dveřmi.

»Vypadni,« zavrčel od svého dlouhého stolu hostinský, jakmile Anskar překročil práh jeho krčmy. Anskar si jej nevšímal. Hostinský, obrovský chlap upnutý v promaštěné kožené kazajce, přestal mokřým hadrem rozmazávat po desce stolu zvratky opodál ležícího polykače kořene thů a s vyzývavě vystrčeným pupkem vykročil proti Anskarovi. Pohlédli si do tváře. Byl to hostinský, který nasucho polkl a první sklopil oči k zemi, protože nevydržel pohled na zelený mokvající nádor deroucí se přes víčka z jednoho Anskarova očního důlku připomínajícího ze všeho nejvíc právě se vyprazdňující kambaří kloaku.

»Máš čím zaplatit?« zachraptěl hostinský.

Anskar sáhl zkrouceným, vyschlým pařátem své pravice pod plášť a vytáhl z váčku stříbrňák.

Mlčky jej položil před sebe na stůl. Hostinský se nevěřicně sklonil nad mincí a hosté, jejichž halas pomalu utichal, znovu zahučeli jako podrážděné včely. Stříbrňák z ražby arlaje Eathedgreda nikdo z nich už léta neviděl.

»To je málo,« namítl váhavě hostinský.

»Je to mnohonásobně víc, než po mně můžeš chtít za nocleh na slámě a mísu chlebové polévky,« poprvé promluvil Anskar a potácivě se prodíral hromadícím se davem čumilů do kouta krčmy. Tam si odložil svou hůl, sňal s ramene brašnu a ztěžka dosedl na otep vlhké slámy, zpod níž polekaně vyběhla tlustá krysa.

Hospodský bleskurychlým pohybem schoval stříbrňák za opasek a okounějící čumilové se zase pomalu rozcházeli ke svým stolům a pohárům, zpátky na klín si usazovali přiopilé, povolné ženštiny svrasklých tváří, bezzubých úst a zcuchaných vlasů a stále méně si všímali mrzáka těžce oddychujícího v koutě.

Hostinský donesl pocestnému tvrdou placku plnou pluch a plevle a postavil před něj na zem nakřáplou mísu vychládající kalné polévky, v níž tu a tam plavalo vlákno bledého, mnohokrát vyvařeného masa. Anskar vytáhl z mošny dřevěnou lžici a pomalu se pustil do jídla. Přes okraj misky sledoval tři muže, kteří si u nedalekého stolu házeli o peníze netopýřími kůstkami. Mince vyrovnané do sloupků kolovaly střídavě od jednoho k druhému.

Hráči se navzájem hlasitě přeli i smáli a Anskar si povšiml, že stejnou podívanou se rozptyluje i mladá žebračka schoulená se svým synkem na další otepi slámy jen kousek opodál. Hra u stolu dostávala spád a vytáhlému muži s tučným podbradkem, jemuž jeho kumpáni říkali Koenee, padla dokonce ptačí noha.

»Tak se sypte, kluci kulatý, sypte se do mých kapes a do mého měšce, sypte se, sypte,« říčel Koenee štěstím bez sebe, zatímco jeho společníci rozmrzle zírali na kůstky rozseté po zeleném šátku.

»Já už nehraju,« soukal ze sebe jeden z nich, šlachovitý chlapík s krátkými vousy, a shraboval před ním postavené sloupky mincí se stolu.

»Tak to tedy ne, Ubbi,« okřikl jej čahoun Koenee a pevně sevřel zápěstí jeho ruky šátrající po penězích. »Můžeš samozřejmě ukončit hru, ale nejdřív zaplať, co mi dlužíš!« »Pust mě, ty bastarde!« zařval Ubbi na celou krčmu a marně se snažil vyprostit ze svěráku Koeneeho prstů.

Žebraččin chlapec dychtivě natahoval krk z matčina náručí, aby mu z potyčky mezi oběma muži nic neušlo.

»To se dřív naplní proroctví, rgjal Brytoht půjde o žebračké holi světem a na jeho místo dosedne bájný Hasstu. Až zaplatíš, tak tě pustím,« křičel Koenee na celé kolo.

»Už aby tu Hasstu byl a nacpal oči a uši do tlam takovým, jako jsi ty,« opáčil Ubbi stejně hlasitě a snažil se dosáhnout na jílec své dýky.

Anskar sledoval tu hlučnou rvačku jen okrajově. Mnohem více ho zajímal třetí muž z hráčského spolku, jehož zřejmě nechávala hrozivě vyhlížející roztržka klidným. Přítrž jí udělal až hostinský, který se s překvapivou hbitostí propletl mezi stoly a svými mocnými pažemi srazil oběma bojovným kohoutům lebky čely o sebe. Zhroutili se v bolestech na své lavice, svírali si v dlaních nosy a mezi prsty jim prokapávala krev.

»Rvát se mi tu nebudete,« dodal hostinský pokojně a vrátil se ke své práci.

»Kdo je to ten Hasstu, o kterém mluvili, maminko? A kdy přijde?« zeptal se chlapec žebračky, ale ta mu rychle překryla dlaní ústa.

»Tiše, nebo nás přivedeš do neštěstí,« sykla vystrašeně. Ale jen co mu opatrně sňala dlaň z úst, chlapec pokračoval.

»Proč by měl jít rgjal Brytoht po světě?« Matčina dlaň jej znovu nenechala domluvit. Žena s hrůzou v očích těkala pohledem kolem sebe a krčila se strachem. Chlapec se jí zmítal na klíně a snažil se ji kousnout do ruky. Vyřala mu za to políček, po kterém se na celé kolo rozplakal.

Anskar odložil nedojedené jídlo na podlahu a naklonil se k plačícímu děcku. Chlapec se od něj vystrašeně odtáhl a pevně se chytil matčiných hadrů.

»Neboj se mě,« zašeptal Anskar chlácholivě a chlapec se po něm ohlédl. Viděl, jak se k němu blíží starcova pařátovitá ruka, a kdyby s matkou mohli, couvli by. Ale za jejich zády byla už jen chladná zeď. Anskar jen krátce přejel svými zkroucenými prsty po chlapcově čele a ten přestal plakat. Zároveň se uklidnila i jeho matka.

»Pojď sem, maličký. Něco ti povím,« vyzval chlapce Anskar a ten se začal váhavě vyprošťovat z matčina náručí. Jakoby přitahován Anskarovou zřádností, popošel několik nespělých krůčků a usedl vedle starce na bobek.

»Jak ti říkají?« ptal se Anskar chlapce, zatímco jeho matka nevěděla rozpaky, co si počít.

»Adalhaarde, okamžitě ke mně,« přikázala přísně.

»Hmm, tak ty se jmenuješ Adalhaard. To je krásné a starobylé jméno,« promlouval Anskar nadále k chlapci a jeho matky si příliš nevšímal. »Nedal by sis, Adalhaarde, se mnou trochu polévky?« zeptal se ho nakonec.

Adalhaard přikývl a jeho oči hladově zasvítily.

Anskar nabral na lžici a opatrně ji nesl k chlapcovým ústům. Hoch už už otevíral na sousto pusy.

»Adalhaarde!« křikla žebračka a přitáhla si své dítě zpátky do náručí.

Anskar nepřítomně odložil lžici a nespouštěl z Adalhaarda pohled.

»Jak dlouho už to má?« zeptal se žebračky.

»A co?« »To v ústech.« »Asi dva měsíce,« odpověděla žena po chvilce zaváhání.

»Bolí ho to?« »Nestěžoval si zatím,« dodala nejistě.

Anskar se obrátil na chlapce.

»Pojď sem a ukaž mi jazyk,« vyzval ho vlídně. Chlapec se otočil k matce a očima ji žádal o svolení.

»Tak běž,« postrčila jej k Anskarovi.

Když po trošce váhání Adalhaard rozevřel ústa, mohl se Anskar s konečnou platností přesvědčit o tom, co celou dobu tušil. Vnitřek chlapcových úst - jazyk, dásně i patro - pokrýval téměř souvislý povlak černých puchýřků.

Matka se naklonila těsně k Anskarovi a se slzami v očích, se strachem z tušené odpovědi se zeptala: »Jsou to doopravdy dešťoví skřítki?« Anskarovi nezbylo než přikývnout. Malý Adalhaard beznadějně propadal raigtrelu - nemoci dešťových skřítku, metle celé náhorní plošiny Asgor. Žebračka se sesunula na páchnoucí slámu a tiše, bezmocně se rozplakala. Anskar si obrátil nic nechápajícího chlapce tváří k sobě.

»Neviděl jsi ještě nikdy maličké skřítky, kteří tančí jako kapky deště, že ne?« ujistil se Anskar.

Chlapec smutně zavrtěl hlavou.

»Neviděl. Ale chtěl bych je vidět. Moc.« »Nechtěj to, Adalhaarde. Věř mi, že není o co stát,« utěšoval chlapce Anskar a přitom se bedlivě rozhlížel po krčmě. Hostinský právě přikládal na ohniště a dým, který se vyvalil z navlhlého dřeva, se začal hromadit u stropu v tlusté neprůhledné vrstvě a zdánlivě odřezával hlavy všem stojícím postavám. Krčma byla najednou plná bezhlavých stvůr.

Hráči netopýřích kůstek se skláněli v zápalu hry nad zeleným šátkem, zdánlivě neteční ke svému okolí, a jejich povyk opět nabýval na síle. Kryse, která se pustila do Anskarovy tuhé placky, to zřejmě ani v nejmenším nevadilo a mrzák ji nechal na pokoji.

»Otevři ústa,« přikázal znovu Anskar Adalhaardovi šeptem. »Když vydržíš být zticha, tak tě uzdravím.« Chlapec podruhé, s ještě větší bázní rozevřel čelisti. Anskar mu vsunul mezi zuby svůj vyschlý palec a ukazováček a stiskl jejich konečky chlapcův jazyk. Adalhaard se dusil a dával, snažil se ze všech svých chabých sil starci vyškubnout, ale ten ho pevně obemkl svými zmrzačenými údy a nepovolil.

Žebračka vše jen bezradně sledovala přes záplavu slz. Ten strašný muž přeci jasně řekl »já tě uzdravím.« Slyšela to a chtěla tomu věřit. Musela, jinak by snad přišla o rozum. Dešťoví skřítki!

V Anskarově ošklivé tváři plné vrásek a boláků se napjal každý sval nesmírným vypětím.

Jeho jediné oko se dívalo nepřítomně na svět kolem sebe a z úst plných vyhnílych zbytků zubů se mu tlačilo tichoučké úpění. Ruka svírající chlapcův jazyk se mu začínala chvět námahou. Nejprve to byl jen ztěží postřehnutelný třas, ale brzy zachvátil celé starcovo zmrzačené tělo. Narůstající napětí Anskarova těla se zlomilo najednou a zcela nečekaně.

Stačil od sebe ještě odstrčit vyděšené dítě a zhroutil se slabostí. V té chvíli ucítil na svém hrdle hrot zubatého meče. Nad ním stál jeden z hráčů netopýřích kůstek.

»Půjdeš s námi,« oznámil suše Anskarovi. Jeho dva společníci uchopili bezvládného starce v podpaží a vlekli ho pryč. Anskar se nezmohl ani na náznak odporu. Byl k smrti unavený a všude kolem něj tančili dešťoví skřítki v divokém reji své šílené tance.

Byli už venku na ulici, alespoň tak usuzoval podle chladného vzduchu, který ho ovanul, když zaslechl jakoby z velké dálky šťastný hlas mladé žebračky.

»U Narthanga, on je zdravý! Úplně zdravý! On ho uzdravil. Slíbil to a uzdravil ho!

U Narthanga!« Anskarovo tělo přehodili přes koňské sedlo. Kdosi se k němu vyšvihl a pobídl koně do ďábelského trysku ulicemi města. Třeskot koňských kopyt a výkřiky těch, kteří nestačili jezdcům včas uhnout z cesty a byli sražení na zem a pošlapáni - to byly poslední zvuky, které vnímal.

Srazili Anskara k zemi a přinutili ho doplazít se po břiše k nohám rglaje Brytohta. Velký rglaj se nasupeně podíval do ustrašených tváří svých špehů. Páchnoucí a nemohoucí mrzák se mu kroutil u nohou jako červ.

»Určitě je to ngaagpa, Velký rglaji,« vysvětlovali Koenee a Ubbi bojácně jeden přes druhého.

»Tahle smradlavá troska?« uchechtl se Brytoht. »Podívejte se na něj! Tohle že je ngaagpa - léčitel? Koho by chtěl léčit, když neuzdraví sám sebe.« »Na vlastní oči jsem viděl, jak zbavil malého kluka dešťových skřítků,« zapřísahal se Ubbi.

»Někteří prý dovedou léčit tak, že vezmou neduhy nemocného na sebe,« ozval se třetí ze špehů, který až doposud postával v pozadí, sledoval vývoj událostí a mlčel.

»Že by?« usmál se Brytoht. »Otevřte mu chřtán, ať se podívám!« poručil.

Ubbi a Koenee zvrátili Anskarovi hlavu a čepelemi nožů mu rozevřeli čelisti. Brytoht se k němu naklonil a vzápětí polekaně couvl. Dech člověka, který je v moci deštových skřítků, přináší smrt.

»Jsi ngaagpa?« zeptal se Brytoht znovu a tentokrát v jeho hlase nezazněly sebemenší pochyby.

Anskar jen s námahou zavrtěl odmítavě hlavou.

»Povinností ngaagpů je léčit. Je to pro ně povinnost! Že je to tak?« pokračoval Brytoht v otázkách, o nichž věděl, že odpovědi na ně jsou nad Waanghael jasnější.

Anskar mu přikývl.

»Takže mě uzdravíš!« zakřičel Brytoht netrpělivě. »Uzdravíš mě! Zbavíš mě těch příšerných bolestí v celém těle! Zbavíš mě jednou pro vždycky těch nesnesitelných záchvatů, kdy moje pravice zůstává bez vlády! Uzdravíš mě! Poroučím ti to já, tvůj rglaj!« »Nejsi mým rglajem,« pronesl Anskar tiše, ale důrazně.

Ubbi a Koenee se na něho okamžitě vrhli. Kopali do něj a tloukli jej naplocho svými meči. Koenee se k němu shýbl a uchopil jej na prsou za halenu. Zdvihl Anskara tak, že se nohama nedotýkal země, a pak jím mrštil na kamennou podlahu. Anskar zůstal bez vlády ležet. Špiclové i Brytoht zůstali vyjeveně stát. Roztržená látka haleny odhalila na Anskarově vyzáblé hrudi červeně vytetovanou ptačí hlavu.

»Grubthob, světec - divotvůrce,« zašeptal Koenee a spolu s Ubbim couval od Anskarova nehybného těla, dokud je nezastavil kámen zdi.

»Vypadněte!« zařval rglaj na špehy a ti se s úlevou okamžitě vytratili.

Brytoht sestoupil z trůnu a sklonil se nad Anskarem, i když musel přemáhat silné návaly bolesti, které ho zase přepadly. Anskar se pomalu zvedal ze země.

»Neměl bys jíst psí játra,« oslovil rglaje. »Málokdo ví, že v nich žije malý ďábel, ne větší než obilné zrnko. Ale tenhle malý ďábel je otcem velkého vejce, které se ti zahnízdilo v břiše.« Brytohta přemohl vztek.

»Co si to dovoluješ!« zařval. »Nikdo, rozumíš, nikdo, ani ty si nesmíš dovolit se mnou takhle mluvit. Urážet mě. Obviňovat mě z takové zvrácenosti, jakou je požívání psích jater.« Záchvat bolesti rglaje umlčel. Polovice jeho tváře ochrnula sveřepou křečí, která jen pomalu ustupovala.

»Cos provedl s felčary, kteří ti vyjmuli vejce malého ďábla z těla?« udeřil na něj Anskar.

»Hodili je do hadí jámy,« zasípal rglaj mezi dvěma záchvaty bolesti.

Anskar jen pokýval hlavou.

»Nezasloužili si takovou smrt, rglaji. Udělali, co mohli. Nepochybují, že vejce bylo obrovské. Ať pracovali sebeopatrněji, nemohli se vyhnout porušení jeho obalu. Každou sebemenší prasklinou v plášti vejce pak unikaly zpět do tvého těla desítky malých ďáblů, které tvá krev roznesla po celém těle, aby tam každý z nich snesl své vejce. Jsi plný těch vajec, rglaji. Některá jsou velká jako semínka mutigu, jiná dorostla velikosti mužské pěsti a brzy budou ještě větší.« Brytoht tupě naslouchal. Jeho sebevědomí se hroutilo každým Anskarovým slovem. Když Anskar domluvil, stála před ním troska všemocného Velkého rglaje.

»Zaplatím ti,« sliboval rglaj šeptem. »Zaplatím ti, co budeš chtít. Můžeš si vzít z mých pokladnic, co uneseš. Budeš bohatý, bohatý jako nikdo, když vyženeš vejce malého ďábla z mého těla.« Anskar zarazil Brytohtovy sliby gestem svého znetvořeného pařátu.

»Jsem na pouti k propasti Oddo, abych se tam očistil od nemocí, které jsem na planině A-sgor sňal z nemocných. Nemohu ti pomoci, rglaji.« Brytoht klesl ztěžka na kolena a pak si lehl před Anskarem na břicho do nejpodřízenější ze všech dvorních poloh.

»Jsem nicotný před vznešeností grubthoba. Vím to a uznávám to. Nežádám tě o dar, grubthobe.

Chci, abys mi ve své velkomyslnosti vrátil, co kdysi bylo mé. Byl jsem zdravý a silný.« »Celý život něco ztrácíme,« pronesl Anskar tiše. »Proč chceš vrátit

jen něco? Proč nechceš všechno? Jsi přeci Velký rglaj.« »Nerozumím tvým slovům, výsostný. Opravdu bys mi mohl vrátit všechno?« »Budeš-li si to přát. Ale rozmysli si to.« »Není co rozmýšlet,« vyrazil ze sebe s úlevou rglaj.

»Dobrá,« přikývl Anskar. Pevně uchopil Brytohtovy dlaně a přitiskl mu je do týla silou, kterou by rglaj v jeho zmrzačených rukách nikdy nehledal.

»Velký rglaji Brytohte, vládce plošiny Asgor, vracím ti své ruce, neboť jsem je sňal z Ecgheeda, kterému jsi nechal rozdrtit dlaně kamennými mlýnky za to, že se hlásil o svá práva.« Brytoht sebou škubl a pokusil se vymanit z Anskarova sevření, ale jeho ruce ho přestaly poslouchat. Do paží se mu rozlévala nesnesitelná bolest, která kroutila jeho prsty do znetvořených pařátů.

»Vracím ti věčně živou ránu v tváři, kterou jsi nechal vyříznout kostí z hada skorroa do obličeje Antestovi za to, že se ti postavil, když se ti zachtělo jeho ženy.« Brytoht zavyl bolestí, která jej jako rozžhavené železo šlehla přes čelo a lícní kosti.

»Kdo jsi?!« řval nepřítel strachem a bolestí. »Kdo u Narthanga vlastně jsi!« Anskar se smutně usmál.

»Tví muži se rádi šíří po krčmách a tržištích o Hasstuovi, kterému je věštbou souzeno vyhnat tě a usednout na trůn. Sám jsem na vlastní oči mnohokrát viděl, že stačí, aby jim člověk jen přikývl a slehne se po něm země. To tě nikdy nenapadlo, že ta věštba může být pravdivá?« »Ty ty jsi Hasstu.« Rglajova slova odumřela s dalšími Anskarovými slovy.

»Vracím ti dešťové skřítky malého Adalhaarda, jehož otec padl tvou rukou a jehož matku jsi vyhnal z jejího domu a polí.« Když Hasstu vstal od chvějícího se zmrzačeného Brytohtova těla, vkrádaly se do komnaty úzkými okny první paprsky úsvitu. Nový vládce Asgoru přistoupil k měděnému gongu a udeřil do něj zaťatou pěstí. Sloužící, kteří přispěchali za jeho hlasem našli v komnatě vysokého, urostlého muže se stříbrnými vlasy.

»Jsem Hasstu, váš pán. Stará věštba se naplnila,« řekl jim a oni před ním poklekli.

Celé město vyšlo do ulic, aby vidělo Brytohtův odchod. U brány Goothrum jej vyhlížel z matčina náručí i malý Adalhaar. Když se Brytoht s námahou provlekl davem, který na něj házel páchnoucí prasečí kůže, a zapadla za ním závora, otočil se Adalhaar k matce.

»Teď už nám bude dobře, vid'?'« zeptal se jí.

Žebračka jen nevěřícně pokrčila rameny.